

Oostdorp, woningbouwcomplex 5

Adres	Bloemluststraat 100-106 Bothaplein 15-31 Bothaplein 2-30 Paul Krugerstraat 1-19 Paul Krugerstraat 2-14 Dr. Leydsstraat 22-40 Rozensteinstraat 75-87 Schulpstraat 4-6
Postcode	2242 VN, 2242 XB, 2242 XC, 2242 XJ, 242 XK, 2242 VH, 2242 VS, 2242 XH
Kadastraal nummer	Bloemluststraat 100-106: : B 8577 Bothaplein 15-31: B 8581 Bothaplein 2-30: B 8582 Paul Krugerstraat 1-19: B 11871 Paul Krugerstraat 2-14: B 8582 Dr. Leydsstraat 22-40: B 10266 Rozensteinstraat 75-87: B 8577 Schulpstraat 4-6: B 8583
Naam	Oostdorp Complex 5
Beschermd gezicht	Nee
Aantal onderdelen behorend tot het beschermde monument	Diverse woningbouwblokken, zie adreslijst
Benoeming onderdelen complex	Zie omvang bescherming en adreslijst
Oorspronkelijke functie	Wonen; berging; erfafscheiding
Datering/Bouwjaar	1931

Omvang bescherming

De bescherming betreft de onder 'adres' genoemde WONINGBOUWBLOKKEN, hierna te noemen OOSTDORP COMPLEX 5 met inbegrip van de BERGING bij Paul Krugerstraat 2 en gemetselde onderdelen zoals MUURTJES en POORTJES tussen de woningbouwblokken.

De behoudenswaardige karakteristieken zijn per woningbouwblok onder het kopje 'architectonische beschrijving' beschreven.

Het interieur maakt wat betreft de oorspronkelijke structuur, indien aanwezig en de constructieve onderdelen onderdeel uit van de bescherming.

Inleiding

Het in de wijk Oostdorp gelegen woningbouwcomplex Oostdorp Complex 5 bestaat uit een groot aantal verschillende woningbouwblokken met een berging die in 1931 voor de Bloemluststraat, het

Bothaplein, de Paul Krugerstraat, de Dr. Leydsstraat, de Rozensteinstraat, en de Schulpstraat werden ontworpen door het architectenbureau Granpré Molière, Verhagen & Kok in opdracht van de Wassenaarsche Bouwvereniging.

In 1982/3 vond een renovatie en verbouwing plaats van de woningen aan de Bloemluststraat evenzijde en Rozensteinstraat. Zowel vooraanzicht als achteraanzicht werden hierbij gewijzigd. Aan de achterzijde werden de woningen uitgebreid.

In 1986 vond een renovatie plaats van de overige woningen van complex 5 (en complex 7/8), waarbij aan de achterzijde een aanbouw werd gerealiseerd. De éénlaagse uitbouw aan de achterzijde met toilet en berging werd hierbij vervangen door een éénlaagse uitbouw met plat dak over de gehele breedte van de woning. De uitvoering was in handen van Associated Consulting Engineers bv te Delft.

Architectuurgeschiedenis Oostdorp

In 1912 werd op initiatief van burgemeester jhr. B.Ph.S.A. Storm van 's Gravesande de Wassenaarsche Bouwvereniging opgericht. Deze vereniging was de eerste woningbouwvereniging van Wassenaar; in 1919 volgde de Woningbouwvereniging St. Willibrordus, opgericht door de r.-k. Volksbond. Onder de bestuursleden van de Wassenaarsche Bouwvereniging van het eerste uur bevonden zich de architecten A. Broese van Groenou (secretaris) en J.Th. Wouters (vicevoorzitter). De noodzaak voor de bouw van goedkope, maar goede woningen werd acuut door de ontwikkeling van de villaparken op de voormalige buitenplaatsen. Voor de bouwvakkers en bedienend personeel was huisvesting nodig, maar ook voor de tuinknechts en schippers/werklieden van de bollenvelden, de haven en de gasfabriek. De Vereeniging kon al snel bij elkaar circa 7 hectare grond aankopen van kwekers ten noordwesten van de Oostdorperweg, waaronder de gronden genaamd De Hallekens.

In 1913 ontwierp Broese van Groenou (1880-1961) een plan voor 49 arbeiderswoningen met twee winkels inclusief een poortgebouw aan de Oostdorperweg/Rozensteinstraat/Hallekensstraat/Bloemluststraat (complex 1). In zijn ontwerp liet Broese van Groenou zich inspireren door de Engelse cottagestijl. In het centraal gelegen poortgebouw bevindt zich een keramisch tableau van de fabrikant W.C. Brouwer uit Leiderdorp met de tekst 'Wassenaarsche Bouwvereniging' en 'anno 1914' en een afbeelding van een landarbeider. In dit poortgebouw was een verenigingslokaal gesitueerd waarin vergaderd kon worden. Later werd dit lokaal ook gebruikt als naaiatelier en kinderbibliotheek. In het poortgebouw werd in 1915 een woning omgebouwd tot volkshuis, omdat de eerste huizen geen douche of badkamer hadden. Dit badhuis had vier 'stortbaden' (douches) en twee 'kuipbaden'. Het badhuis was ook bedoeld voor de in het dorp gedetacheerde militairen. Dit badhuis werd in 1935 vervangen door een nieuw badhuis aan het Havenplein.

Aan de Oostdorperweg werd wonen gecombineerd met detailhandel en werd het bouwblok uitgerust met twee winkels op de hoeken, namelijk op huisnummers 49 en 57.

Het eerste project, complex 1, werd in 1915 opgeleverd. Het project trok algemene belangstelling en werd gepubliceerd in 'Arbeiderswoningen in Nederland' van Berlage, Wils en Keppler uit 1921. Broese van Groenou ontwierp ook het tweede complex aan de Rozensteinstraat in 1918. Voor de bouw van het derde complex in 1924 aan de Bloemluststraat, Schulppelein en Schulpstraat werd Broese van Groenou niet gevraagd, omdat er bezuinigd moest worden op de bouwkosten. De

gemeentelijke architecten Beijersbergen en Bontenbal ontwierpen de woningen, waarna aannemer L. Vingerling ze bouwde.

Het vierde complex uit 1929, aan de Bloemluststraat, Schulppelein, Paul Krugerstraat, Herman Costerstraat en Schulpstraat/Hallekensstraat werd ontworpen door het architectenbureau Granpré Molière, Verhagen & Kok. Behalve de woningbouwblokken met winkels en garages werd in deze periode ook een nieuwe, vrijstaande opzichterswoning met kantoortje gebouwd op Hallekensstraat 28, eveneens naar ontwerp van Granpré Molière. Dit bureau had ruime ervaring in de bouw van arbeiderswoningen in een tuindorpgedachte, zoals voor Vreewijk te Rotterdam in 1915. Het dorps- en groene karakter dat de Vereniging voor ogen had, sloot goed aan bij de ideeën van architect en later Delftse hoogleraar M.J. Granpré Molière (1883-1972), die in Traditionele stijl bouwde. Granpré Molière gaf Oostdorp een tuindorp-achtig karakter. Een tuindorp kenmerkt zich door lage eengezinswoningen met een voor- en een achtertuin en een omgeving met veel groen. Het ontbreken van stedelijk vertier zoals kroegen, en de sterke nadruk op de gezinswoning als kern van het leven, passen in de tuindorp-filosofie en moesten bijdragen aan de vorming van een fatsoenlijk, burgerlijk karakter. De grote tuinen waren bedoeld voor voedselproductie, niet als siertuin, om zo veel mogelijk zelfvoorzienend te kunnen zijn. Traditioneel werden in dit soort wijken ook varkens in de achtertuinen gehouden. Bij enkele woningbouwblokken hebben de hoekpanden een winkel op de begane grond.

Het vijfde project in Oostdorp was het tweede van Granpré Molière en werd in 1931 gerealiseerd. Er verrezen woningbouwblokken aan het Bothaplein, de Paul Krugerstraat, de Bloemluststraat, de Rozensteinstraat en aan de Dr. Leydstraat. Ook werden twee woningen aan de Schulpstraat gerealiseerd. Bovendien ontwierp Granpré Molière de bergingen en een kinderspeelplaats. In 1932 kreeg de wijk zijn enige sociaal-culturele gebouw: de school op de hoek St.

WillibrordusstraatZonneveldweg-Broekweg van architect J.Th. Wouters.

In 1936 ontwierp het bureau van Granpré Molière 17 woningen voor ouderen aan de Bothastraat en de Chr. de Wetstraat.

Fase zeven en acht uit 1938 betroffen 57 woningen, waaronder 14 voor grote gezinnen, eveneens van het bureau van Granpré Molière. Dit project voltooide de werkzaamheden van de Wassenaarsche Bouwvereniging in Oostdorp.

Inmiddels was het noordelijke deel van de wijk bebouwd door de r.-k. Woningbouwvereniging St. Willibrordus die in 1920 woningen liet ontwerpen door H. Groenewegen, aan de Rozensteinstraat, St.-Willibrordusstraat, Kasstraat en Broekweg (complex 9). In dit deel van de wijk, eveneens aan de Kasstraat, verrees ook in 1917 de N.V. Eerste Wassenaarsche Wasscherij. Dit bedrijf werd in 1941 een kunstbrons en metaalgieterij, die in 1960 haar deuren sloot. Kort daarna werd de fabriek gesloopt. Op de plaats van de fabriek werd in 1964 door negen jonge bouwvakkers onder leiding van aannemer C.N.J. Looijestein negen woningen gebouwd, bekend als de 'eerste Wassenaarse vrijetijdsbouw', en geadresseerd Dr. Mansveltkade 48a-48e en Kasstraat 1, 1a-1c (complex 14). In 1941 werd naar ontwerp van P.W.M. van der Klaauw aan de St.-Willibrordusstraat en de Pieter Maritzstraat in opdracht van St.-Willibrordus complex 10 gebouwd.

Aan de Kasstraat en de Broekweg werd in 1947 een project gerealiseerd onder leiding van architect W.C. Wouters (complex 11). In 1954 werden de woningen van de Woningbouwvereniging St.

Willibrordus langs de Zonneveldweg en het noordelijke deel van de Dr. Mansveltkade naar tekeningen van architect C.M. van Moorsel gebouwd (complex 12). In 1960 volgden de laatste woningbouwblokken van St.-Willibrordus aan de Broekweg 6-2 en St.-Willibrordusstraat 7-13 (complex 13) van architect prof. ir. J.H. Froger.

Over de architect: architectenbureau Granpré Molière, Verhagen & Kok

Marinus Jan Granpré Molière (Oudenbosch 1883 - Wassenaar 1972) startte zijn carrière bij onder meer de Dienst Gemeentewerken van Rotterdam en rijksbouwmeester C.H. Peters. In 1916 richtte hij zijn eigen bureau op met P. Verhagen, waarbij A.J.Th. Kok zich in 1919 aansloot. Het toonaangevende architectenbureau Granpré Molière, Verhagen en Kok uit Rotterdam hield zich ook bezig met volkshuisvestingvraagstukken en maakte vele stedenbouwkundige (wederopbouw)plannen voor steden, dorpen en uitbreidingswijken. In 1916 startte het nieuwe bureau met het ontwerp van tuindorp Vreewijk te Rotterdam. In de periode van 1928 tot 1938 ontwierp het bureau woningbouw voor de Wassenaarsche Bouwvereniging in Oostdorp en Kerkehout. Het bureau verwierf ook enkele opdrachten voor vrijstaande woonhuizen in Wassenaar, zoals aan de Jagerslaan 11 in 1920 en Prins Frederiklaan 22 in 1922.

Granpré Molière was een invloedrijke architect, stedenbouwer en theoreticus. Hij was van 1924 tot 1953 hoogleraar van de afdeling Bouwkunde aan de TU Delft en heeft vanuit deze positie dertig jaar lang een grote invloed gehad op de vorming van nieuwe architecten. Hij was de spil van de bouwstijl bekend als de Delftse School, die genoemd is naar de school die Granpré Molière in Delft maakte met zijn architectuuropvattingen. Het tijdvak van de Delftse School loopt dan ook parallel met het hoogleraarschap van architect Granpré Molière aan de TU te Delft. Delftse Schoolarchitectuur is een substroming van het Traditionalisme, waaronder ook de Bossche School valt. De stijl kenmerkt zich door traditionalistische vormgeving en materiaalgebruik en toepassing van klassieke en inheemse elementen. Plattelandsbouw vormt een belangrijke inspiratiebron. Deze bouwstijl is voor iedereen herkenbaar als 'Hollands' en refereert aan traditionele waarden. Het zadeldak speelt hierin een hoofdrol, als typisch Hollands dak, maar ook de voorkeur voor Hollandse pannen en metselverbanden uit de Middeleeuwen, zoals kettingverband, passen in deze bouwtraditie.

Stedenbouwkundige aspecten

De wijk Oostdorp wordt begrensd door de Oostdorperweg, Zonneveldweg, Dr. Mansveltkade en de Van Zuylen van Nijveltstraat. Dit in oorsprong agrarische gebied heeft zich vanaf 1912 ontwikkeld tot een homogene woonwijk met overwegend sociale woningbouw en één school. Oostdorp bestond voor de komst van de woningbouw uit een gebied, dat gebruikt werd voor kleinschalige akkerbouw, voornamelijk warmoeserij (groenteteelt). Daarnaast waren er volkstuinen en was er kruiden-, rozen- en bollenteelt. De straatnamen in het als eerste bebouwde deel van Oostdorp (complex 1) verwijzen naar de geschiedenis van Oostdorp, namelijk naar de gronden de Hallekens en naar twee boerderijen, namelijk Bloemlust, van welke de eigenaar, de bloembollenkweker Johannes Ruygrok grond ter beschikking stelde (de boerderij is nog steeds aanwezig op Oostdorperweg 27-29) en boerderij Rozenstein (gelegen op Hoge Klei 1). De straatnamen van de later aangelegde straten, naar ontwerp van Granpré Molière, hebben namen die verwijzen naar Zuid-Afrikaanse kopstukken en hebben geen relatie met de geschiedenis van de plek.

Het stedenbouwkundige plan voor Oostdorp is gebaseerd op de bij aanvang van de ontwikkeling bestaande verkavelingsrichting van sloten, wegen en windsingels en is in fasen tot stand gekomen. De complexen Oostdorp 4, 5, 6, 7 en 8 zijn waarschijnlijk naar stedenbouwkundig plan van architectenbureau Granpré Molière, Verhagen en Kok tot stand gekomen en dit plan is met rijtjeswoningen, gelegen aan pleinen en plantsoenen in combinatie met buurtwinkels en met veel aandacht voor openbaar groen, typerend voor het oeuvre van het bureau.

Oostdorp is een wijk met een groot homogeen karakter. Dit komt niet alleen door de structureel planmatige opzet door de bouw van woningbouwcomplexen, overwegend uitgevoerd door twee woningbouwstichtingen, maar ook door de structurele keuze voor laagbouw met overwegend zadeldaken met de nok evenwijdig aan de straat – dit is ook het geval bij woningbouwblokken die niet door de woningbouwverenigingen zijn gebouwd. De vrijwel consequente keuze voor materialen, zoals rode pannen als dakbedekking, draagt bij aan de homogene uitstraling van het Oostdorp. Het buurtkarakter wordt benadrukt door de groene plantsoenen, voortuintjes en binnenterreinen met relatief grote achtertuinen, volkstuinten en een speelplaats. De (straat)profielen met voortuin – stoep – straat (– plantsoen – straat) – stoep zijn eveneens bepalend voor het karakter van de openbare ruimte.

Complex 5 bestaat uit drie deelcomplexen: deel 1 ligt rond het Bothaplein en de Paul Krugerstraat. Het bestaat uit drie blokken aan de Paul Krugerstraat en in totaal vier bouwblokken aan het Bothaplein. Deel 2 bestaat uit twee bouwblokken die rug-aan-rug liggen aan de Bloemluststraat en de Rozensteinstraat.

Omdat de straten gerend zijn aangelegd zijn er wigvormige plantsoenen tussen de bouwblokken aan het Bothaplein. De bebouwing aan de Paul Krugerstraat sluit de westzijde van het Bothaplein af.

Tussen de bouwblokken bevinden zich doorgangen naar de achtertuinen ('achterom') en binnenterreinen, gemarkeerd door gemetselde poortjes. Het binnenterrein achter de woningen aan de Paul Krugerstraat is ingericht als speelplaats. De speelplaats dateert van de plannen uit 1931, maar bij de bouw van complex 7/8 is de speelplaats iets gewijzigd in vorm.

De woningen hebben ondiepe voortuinen, dan wel een gemeenschappelijk plantsoen of groenstrook. De voortuinen worden door lage, overwegend groene erfafscheidingen van de straat en/of elkaar gescheiden. Dit zijn van oorsprong ligusterhagen; deze waren door het architectenbureau al op de situatietekeningen van het ontwerp aangegeven en behoren als zodanig tot het oorspronkelijke ontwerp.

De woningen hebben relatief grote achtererven en achterin de tuinen staan doorgaans bergingen in bescheiden formaat. De berging bij Paul Krugerstraat 2 is het meest beeldbepalend gelegen.

Architectonische beschrijving Rozensteinstraat 75 t/m 87

Inleiding

Bloemluststraat 75 t/m 87 is een bouwblok van zeven woningen. Behalve de renovatie uit 1982/3 van het gehele complex vonden kleine wijzigingen aan individuele woningen plaats. Ramen en deuren zijn vernieuwd, waarbij het liggende bovenlicht van de entrees is behouden. Dakkapellen aan de voorzijde zijn vernieuwd en vergroot. Het blok heeft een geringe mate van gaafheid. Tussen Rozensteinstraat 87 en Bloemluststraat 106 is een muur, afgedekt met dakpannen gemetseld.

Beschrijving Bloemluststraat 75 t/m 87 (type A)

Het woningbouwblok is in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaat uit één bouwlaag met zadeldak. De zadeldaken zijn gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten, die rusten op houten klossen.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling, met de afwisseling van langgerekte toiletraampjes, deuren en vensters behouden.

De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

Architectonische beschrijving Bloemluststraat 100 t/m 106

Inleiding

Bloemluststraat 100 t/m 106 bestaat uit een vrijstaande woning op nummer 100 en drie-ondereenkap woningen op huisnummer 102 t/m 106.

Behalve de renovatie uit 1982/3 van het gehele complex vonden kleine wijzigingen aan individuele woningen plaats. Ramen en deuren zijn vernieuwd, waarbij het vierkante licht boven de entrees is behouden. Dakbedekking en dakkapellen aan de voorzijde zijn vernieuwd en vergroot. Ook detailleringen, zoals houten lijsten en klossen, is vernieuwd. Bovendien is er inboetwerk te zien in de rechter zijgevel van huisnummer 100. De uitbreidingen en verbouwingen aan de achterzijde hebben het hoofdvolume in hoge mate aangetast. Dit blok heeft een geringe mate van gaafheid. Tussen Rozensteinstraat 87 en Bloemluststraat 106 is een muur, afgedekt met dakpannen gemetseld.

Beschrijving (type Avariatie en B)

Het woningbouwblokken is in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaat uit één bouwlaag met zadeldak.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling behouden.

Nummer 100 is via een gemetselde muur met Bloemluststraat 98 verbonden.

Architectonische beschrijving Paul Krugerstraat 1 t/m 19

Inleiding

Paul Krugerstraat 1 t/m 19 bestaat uit twee blokken van vier en zes woningen, verbonden via een poortje.

Deze blokken zijn relatief gaaf behouden. Ook zijn er relatief veel ligusterhagen behouden. Slechts een aantal dakkapellen zijn vergroot; slechts een aantal deuren zijn vernieuwd en ook zijn niet alle ramen vervangen.

Beschrijving (type B)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De zadeldaken zijn gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen en er zijn gemetselde schoorstenen op de nok. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten, die steunen op houten klossen. In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling, met de afwisseling van deuren en vensters behouden. Ook zijn de houten kozijnen, inclusief een deel van de deuren met ruiten behouden, net als een deel van de ramen, inclusief de roeden. De lekdorpels zijn van geglazuurde baksteen. Op het dakvlak, zowel voor als achter, bevinden zich bescheiden dakkapellen met telkens twee ramen. De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht. Tussen Paul Krugerstraat 7 en 9 en 19 en 21 bevinden zich gemetseld muurtjes met een rondboogvormig poortje. De muurtjes behoren afgedekt te zijn met dakpannen. Tussen de muurdam en de rollaag van ieder poortje bevindt zich een kunststenen plaat.

Architectonische beschrijving Paul Krugerstraat 2 t/m 14

Inleiding

Dit blok bestaat uit zeven woningen met bergingen. Aan de voorzijde zijn de dakkapellen vernieuwd en vergroot.

Beschrijving (type A)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De zadeldaken zijn gedekt met rode betonpannen en er zijn gemetselde schoorstenen op het achterdakvlak. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten, die rusten op houten klossen.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling, met de afwisseling van langgerekte toiletraampjes, deuren en vensters behouden. Ook is een groot aantal houten kozijnen en ramen behouden, waarvan enkele inclusief oorspronkelijke roedenverdeling.

Nummer 2 is een variant-woning van het type zoals op Dr. Leydstraat 21.

De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

Tussen Schulpstraat 41 en Paul Krugerstraat 14 bevindt zich een muur, afgedekt met pannen.

Beschrijving berging

De berging is vanuit een vierkante plattegrond in baksteen (staand verband) opgetrokken. Het tentdak is gedekt met rode Hollandse pannen. Het dak is afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten, die rusten op houten klossen. In de gevel aan de zijde met het Bothaplein is een rechtgesloten venster met tweedelig houten raam geplaatst.

De berging is via een gemetseld muurtje, dat als erfafscheiding dienst doet verbonden met Paul Krugerstraat 2. Dit muurtje loopt ook voor deze woning langs, als erfafscheiding.

Architectonische beschrijving Bothaplein 2 t/m 30

Inleiding

Bothaplein 2 t/m 30 bestaat uit twee blokken van negen, respectievelijk zes woningen.

Beschrijving (type B)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De zadeldaken zijn gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen in beton (nummers 2 t/m 8) en keramiek (nummers 20 t/m 30) en er zijn gemetselde schoorstenen op de nok. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten, die steunen op houten klossen.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling behouden. Ook zijn een deel van de kozijnen en deuren met ruiten behouden, net als een deel van de ramen, inclusief de roeden, en een klein deel van de dakkapellen.

De hoekwoning op Bothaplein 2 is een variant, waarbij in de voorgevel een rond venster is gerealiseerd en de voordeur zich in de rechterzijgevel bevindt.

De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

Tussen Bothaplein 18 en 20 bevindt zich een gemetseld muurtje met een rondboogvormig poortje. Het muurtje is afgedekt met dakpannen. Tussen de muurdam en de rollaag van het poortje bevindt zich een kunststenen plaat.

Architectonische beschrijving Bothaplein 15 t/m 31

Inleiding

Bothaplein 15 t/m 31 bestaat uit twee blokken van zeven en van twee woningen. De laatste twee woningen liggen terug en de woning op nummer 31 is een variatie op het type A.

In de jaren zestig van de twintigste eeuw zijn de plattegronden van de woningen woning voor woning gewijzigd.

Beschrijving (type A)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De zadeldaken zijn gedekt met rode betonpannen en er zijn gemetselde schoorstenen. De daken met overstek en eindpannen zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten en klossen.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling met karakteristieke afwisseling van langgerekte toiletramen, deuren en vensters behouden. Ook zijn de houten kozijnen, bovenlichten van de deuren en een deel van de ramen en de roeden behouden. De lekdorpels zijn van geglazuurde bakstenen. De drie ramen brede dakkapellen hebben hun oorspronkelijke breedte, de overige zijn verbreed en vernieuwd.

De woning op nummer 31 is een variant-woning. Hij is groter: de woning heeft op de hoek een lager, extra volume, dat ook ondieper is.

De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht. Dit is grotendeels behouden.

Tussen Bothaplein 13 en 15 en 27 en 29 bevindt zich een gemetseld muurtje met een rondboogvormig poortje. Het muurtje is afgedekt met grèstegels. Tussen de muurdam en de rollaag van het poortje bevindt zich een kunststenen plaat.

Architectonische beschrijving Schulpstraat 4 - 6

Inleiding

Het blokje bestaat uit twee woningen en ligt tussen de garage van complex 4 uit 1929 en de woningen op Hallekensstraat 37-39 uit de eerste planfase uit 1914 in.

Beschrijving (type B variant)

Het woningbouwblok is in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaat uit één bouwlaag met zadeldak. Het dak met overstek en eindpannen is gedekt met rode betonpannen en er zijn gemetselde schoorstenen. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten. Bij deze variant bevinden de voordeuren zich in de zijgevels. In de voorgevel bevinden zich een breed en een smal venster, die bij beide woningen hun oorspronkelijke indeling, inclusief houten ramen en roeden, hebben behouden. De lekdorpels zijn van geglaazuurde bakstenen. Op de linker woning is de dakkapel verbreed.

Architectonische beschrijving Dr. Leydstraat 22 t/m 40

Inleiding

Dr. Leydstraat 22 t/m 40 bestaat uit twee blokken van acht, respectievelijk twee grote woningen.

Beschrijving Dr. Leydstraat 22 t/m 36 (type B)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De zadeldaken zijn gedekt met rode betonpannen en er zijn gemetselde schoorstenen. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten, die steunen op houten klossen.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling behouden. Ook zijn een deel van de kozijnen, van de deuren met ruiten, net als een deel van de ramen, inclusief de roeden, behouden. Op het dakvlak bevinden zich bescheiden dakkapellen met telkens twee ramen in oorspronkelijke breedte; een aantal is verbreed.

Tussen Dr. Leydstraat 36 en 38 bevindt zich een gemetseld muurtje met een rondboogvormig poortje. Het muurtje is afgedekt met dakpannen. Tussen de muurdam en de rollaag van het poortje bevindt zich een kunststenen plaat.

Beschrijving Dr. Leydstraat 38 – 40 (type A)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De zadeldaken zijn gedekt met rode betonpannen en er zijn gemetselde schoorstenen. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling met karakteristieke afwisseling van langgerekte toiletramen, deuren en vensters behouden. Op het voorste dakvlak bevinden zich slechts enkele, kleine dakkapellen.

Waardstelling

Het woningbouwcomplex Oostdorp complex 5 uit 1931 is vanwege de cultuurhistorische - , architectuurhistorische - en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelings- en bewoningsgeschiedenis van Wassenaar en de typologische en sociaal-culturele ontwikkeling in het bijzonder;
- als onderdeel van en ter herinnering aan de geschiedenis van de Wassenaarsche Bouwvereening (nu: Wassenaarse Bouwstichting);
- vanwege de redelijk bewaarde hoofdvorm, eigentijds en typerend materiaal- en kleurgebruik en redelijk gaaf bewaarde detaillering van de complexonderdelen;
- als onderdeel van en vanwege de betekenis voor het oeuvre van het architectenbureau Granpré Molière, Verhagen & Kok en vanwege de toonaangevende rol die dat architectenbureau in de Nederlandse architectuur en voor dit project specifiek in de ontwikkeling van het Nederlandse tuindorp, heeft gespeeld;
- vanwege de karakteristieke, centrale en beeldbepalende ligging in Oostdorp; • vanwege de ensemblewaarde, zowel in visueel als in stedenbouwkundig opzicht van de complexonderdelen onderling en van het complex binnen de wijk;
- vanwege de plaats die het complex inneemt in de sociaal-culturele en functionele samenhang van Oostdorp.

Bothaplein 15-31

Hallekensstraat 28

Dr. Leydsstraat 22-40

Paul Krugerstraat 1-
19

Paul Krugerstraat 2-14

Literatuur en bronnen

- Gemeentearchief Wassenaar: foto's en bouwtekeningen. •
www.bonas.nl.
- Fanelli, G., Moderne architectuur in Nederland, 1900-1940, 's-Gravenhage, 1978.
- Laméris, M., 'Oostdorp cultuurhistorische, stedenbouwkundige en architectonische verkenning', januari 2010, in opdracht van gemeente Wassenaar.
- Lit, R. van, m.m.v. G. Bouwman, 'Geschiedenis van de Wassenaarsche Bouwstichting', verschijning: 2011, in opdracht van Wassenaarse Bouwstichting.
- Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965, 2007, Wassenaar.
- MIP-Rapport Jongere bouwkunst en stedenbouw Wassenaar 1994.